

Шпатакова О.Л.аспірант кафедри фінансів, обліку і маркетингу
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»**Shpatakova Oksana**

Prydniprovs'ka State Academy of Civi Engineering and Architecture

**АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ
БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА****ANALYSIS AND CHARACTERIZATION
OF THE ENVIRONMENTAL STRATEGY
OF A CONSTRUCTION COMPANY**

У статті проведено дослідження, націлене на аналіз та характеристику екологічних стратегій будівельних підприємств Дніпропетровської області. Було здійснено оцінку стратегічного управління екологічною діяльністю будівельних підприємств Дніпропетровської області, та ідентифікацію рівня розроблення, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічних стратегій будівельних підприємств регіону. Дослідження стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства передбачало використання методичного забезпечення, заснованого на використанні методів порівняльного аналізу, системного підходу, індексного та нормативного. Аналіз дав змогу встановити, що всі досліджувані підприємства регіону мало уваги приділяють оновленню основних засобів та нематеріальних активів, що зумовлює зростання обсягу негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Ключові слова: екологічна стратегія, стратегічне управління, екологізація, будівельна галузь, будівельне підприємство, викиди, забруднення, норматив, відходи.

В статье проведено исследование, нацеленное на анализ и характеристику экологических стратегий строительных предприятий Днепропетровской области. Была проведена оценка стратегического управления экологической деятельностью строительных предприятий Днепропетровской области и идентификация уровня разработки, соответствия состояния прогнозирования и внедрения экологических стратегий строительных предприятий региона. Исследование состояния прогнозирования и внедрения экологической стратегии строительного предприятия предусматривало использование методического обеспечения, основанного на использовании метода сравнительного анализа, системного подхода, индексного и нормативного. Анализ позволил установить, что все исследуемые предприятия региона мало внимания уделяют обновлению основных средств и нематериальных активов, что обуславливает рост объема негативного воздействия на окружающую среду.

Ключевые слова: экологическая стратегия, стратегическое управление, экологизация, строительная отрасль, строительное предприятие, выбросы, загрязнение, норматив, отходы.

The article is devoted to the research aimed at the analysis and characterization of environmental strategies of construction enterprises of Dnipropetrovsk region. The strategic management of ecological activity of construction enterprises of Dnipropetrovsk region was evaluated, and identification of the level of development, compliance with the state of forecasting and implementation of environmental strategies of construction companies in the region. The study of the forecasting and implementation of the environmental strategy of the construction company involved the use of methodological support based on the use of the method of comparative analysis (regarding the level of implementation of certain aspects of environmental strategy), the method of systematic approach, index method, regulatory method. The analysis of the pattern of greening of small and medium-sized construction enterprises of Dnipropetrovsk region during 2015–2017p. showed that all the mentioned subjects of the industry comply with the normative requirements for negative impact on the environment, this aspect of environmental management meets both planned and actual principles of strategy implementation. A tendency has been identified related to the use of industry entities that declare and implement environmental aspects of functioning, an integrated environmental strategy, which takes into account the balance of economic, market and environmental interests of the construction company. Only medium-sized con-

struction companies in the region use a mixed approach to greening, in which the strategic program substantiates at the level of directions and forecasts, the mechanism of implementation of mandatory regulatory requirements and norms, innovative environmental solutions in certain areas of management, including in certain areas production of construction products. The analysis revealed that all the surveyed enterprises in the region paid little attention to the renewal of fixed assets and intangible assets, which led to an increase in the amount of negative impact on the environment.

Key words: environmental strategy, strategic management, greening, construction industry, construction company, emissions, pollution, standard, waste.

Постановка проблеми. Характеристика та оцінка екологічних стратегій будівельних підприємств певного регіону дають можливість проаналізувати картину екологізації вказаного сектору економіки території на сучасному етапі. За допомогою інформації щодо стратегічного управління екологічними параметрами на підприємствах будівельної галузі можна визначити рівень негативного впливу останньої на забруднення навколишнього природного середовища. Вивчення зазначеної проблематики дасть змогу встановити стан стратегічного управління екологічними параметрами діяльності, визначити ключові характеристики та тип екологічних стратегій будівельних підприємств на прикладі суб'єктів Дніпропетровської області. Виявлені оціночні характеристики щодо стану управління екологічними стратегіями будівельних підприємств регіону можуть бути використані для подальших емпіричних досліджень за вказаним напрямом. Зважаючи на вищевказане, тема статті є важливою та актуальною на сучасному етапі розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми методичного обґрунтування створення екологічних стратегій підприємств здійснювали В. Вахлакова [2], Ю. Білявська [1], О. Попова, Т. Герасименко [6], Н. Хумарова [10], Н. Ветрова [3] тощо. Вивченням питань екологізації виробництва займалися О. Латишева [5], В. Хобта, О. Руднева [9], М. Светульков, В. Смолькін [8] тощо. Незважаючи на наявність науково-методичних розробок за вказаним напрямом, відсутні комплексні емпіричні дослідження щодо стану та характеристик екологічних стратегій будівельних підприємств.

Мета статті. Метою дослідження є аналіз та характеристика екологічних стратегій будівельних підприємств Дніпропетровської області. Для досягнення вказаної мети було встановлено такі завдання, як:

1) оцінка стратегічного управління екологічною діяльністю будівельних підприємств Дніпропетровської обл.;

2) ідентифікація рівня розроблення, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічних стратегій будівельних підприємств Дніпропетровської обл.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Встановлено, що на нинішньому етапі основними операторами будівельної галузі Дніпропетровської обл. є середні та малі суб'єкти підприємницької діяльності, великі підприємства не відіграють визначальної ролі в цій сфері в регіоні. Серед наявних суб'єктів галузі регіону визначальним критерієм вибору досліджуваних підприємств була наявність у останніх власної екологічної стратегії та відкритість інформаційних даних щодо функціонування, реалізації стратегії тощо.

Дослідження стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства буде здійснюватися із використанням методичного забезпечення, заснованого на використанні методу порівняльного аналізу (щодо рівня реалізації визначених аспектів екологічної стратегії), методу системного підходу, індексного методу, нормативного методу. Висновки, які будуть отримані за результатами аналізу, дозволять створити історіографію екологізації будівельної галузі Дніпропетровської обл. за період 2015–2017 рр., дадуть підстави для подальшого виявлення проблемних аспектів екологічного розвитку підприємств цієї сфери та розроблення оптимізаційних шляхів. Вихідними даними для дослідження є корпоративна та фінансова звітність ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) (за матеріалами [4]), ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕССІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) (за матеріалами [ПрАТ «ІНТЕРКОРН» [7]]).

У табл. 1 наведено оцінку стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр. Відповідно до результатів розрахунків (табл. 1) можемо констатувати, що:

1) впродовж досліджуваного періоду підприємство демонструє зростання обсягів чистого доходу від збуту будівельної продукції, але темпи росту за 2016–2017 рр. становили 27,63%, а в 2015–2016 рр. – 95,62%. Отже, вказаний показник свідчить про використання стабілізаційного підходу до управління збутом, оскільки, незважаючи на зростання, темпи останнього суттєво падають. Темпи росту обсягу чистого доходу від ре-

**Оцінка стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства
ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр.**

№ п/п	Показник	Значення		
		2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	2	3	4	5
1	Загальні економічні показники:			
1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	37215	72799	92916
1.1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.,	18213	38543	47014
1.2	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	36871	72646	87150
1.2.1	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики), тис. грн.	16118	36185	42554
1.3	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	344	153	5766
1.3.1	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.	2095	2358	4460
1.4	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), %, в т.ч.:	0,924	0,210	6,206
1.4.1	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (рентабельність витрат екологізації), %	11,50	6,12	9,49
2	Показники ефективності використання основних засобів, що використовуються для впровадження екологізації.:			
	частка основних засобів, задіяних в екологізації, %	54	52	49
	коефіцієнт оновлення основних засобів даної категорії	0	0	0
	рентабельність основних засобів даної категорії, %	8,597	10,630	21,554

1	2	3	4	5
3	Показники ефективності використання нематеріальних активів (технологій), що використовуються для впровадження екологізації:			
	частка нематеріальних активів, задіяних в екологізації, %	48	43	40
	коефіцієнт оновлення нематеріальних активів даної категорії	0	0	0
	рентабельність нематеріальних активів даної категорії, %	2852,67	3448,88	7012,58
4	Показники виробництва будівельної продукції (обсяги виробництва), в т.ч.:	36524	72047	87034
4.1	Показники виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (обсяги виробництва), тис. грн.	18124	36031	42336
5	Показники інноваційного розвитку (обсяги витрат на інновації), тис. грн., в т.ч.:	0	0	0
5.1	Обсяги витрат на інновації в сфері екологізації виробництва, тис. грн.	0	0	0
6	Екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) (за внутрішньофірмовими даними)	Негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного. Управління відходами ефективно, але не використовуються інноваційні методи	Негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного. Управління відходами ефективно, але не використовуються інноваційні методи	Негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного. Управління відходами ефективно, але не використовуються інноваційні методи

лізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики мають пряму залежність із змінами показника чистого доходу від реалізації будівельної продукції за вказаний період. До категорії будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики в ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) за три роки можна віднести житлову будівельну продукцію, що має характеристики енергозбереження (стіни);

2) висока собівартість реалізації будівельної продукції всіх категорій (особливо тієї, яка не відноситься до групи, що має інноваційно-екологічні характеристики) в 2015–2016 рр.

зумовила низький рівень валового прибутку, відповідно, низьку валову рентабельність (0,924% в 2015 р., 0,21% в 2016 р.). Щодо будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики, слід відмітити значно вищу валову рентабельність (11,5% в 2015 р., 6,12% в 2016 р.), пов'язану з більш високими ціновими параметрами.

У 2017 р. зросла валова рентабельність за всіма видами будівельної продукції завдяки оптимізації та коригуванню стратегічних підходів до ціноутворення (6,206% – щодо загальної будівельної продукції, 9,49% – щодо будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики);

Продовження табл. 1

№ п/п	Показник	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, +/-	
		у 2016 р. порівняно з 2015 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2016 р. порівняно з 2015 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.
1	2	3	4	5	6
1	Загальні економічні показники:				
1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	35584	20117	95,62	27,63
1.1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.,	20330	8471	111,62	21,98
1.2	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	35775	14504	97,03	19,97
1.2.1	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики), тис. грн.	20067	6369	124,50	17,60
1.3	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	-191	5613	-55,52	3668,63
1.3.1	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристикки, тис. грн.	263	2102	12,55	89,14
1.4	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), %, в т.ч.:	-0,71	6,00		
1.4.1	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (рентабельність витрат екологізації), %	-5,38	3,37		
2	Показники ефективності використання основних засобів, що використовуються для впровадження екологізації.:				
	частка основних засобів, задіяних в екологізації, %	-2,00	-3,00		
	коефіцієнт оновлення основних засобів даної категорії	0,00	0,00		
	рентабельність основних засобів даної категорії, %	2,03	10,92		

1	2	3	4	5	6
3	Показники ефективності використання нематеріальних активів (технологій), що використовуються для впровадження екологізації:				
	частка нематеріальних активів, задіяних в екологізації, %	-5,00	-3,00		
	коефіцієнт оновлення нематеріальних активів даної категорії	0,00	0,00		
	рентабельність нематеріальних активів даної категорії, %	596,21	3563,70		
4	Показники виробництва будівельної продукції (обсяги виробництва), в т.ч.:	35523	14987	97,26	20,80
4.1	Показники виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (обсяги виробництва), тис. грн.	17907	6305	98,80	17,50
5	Показники інноваційного розвитку (обсяги витрат на інновації), тис. грн., в т.ч.:	0	0	0,00	0,00
5.1	Обсяги витрат на інновації в сфері екологізації виробництва, тис. грн.	0	0	0,00	0,00
6	Екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) (за внутрішньофірмовими даними)	Фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання. Рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного. Забруднення водних ресурсів відсутнє.		Фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання. Рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного. Забруднення водних ресурсів відсутнє.	

Джерело: складено за матеріалами [4]

3) впродовж досліджуваного періоду зростала рентабельність основних засобів та нематеріальних активів, задіяних у виробництві будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики. При цьому, було відсутнє оновлення цих активів, що, в свою чергу свідчить про ріст їх зносу, який може в перспективі вплинути на погіршення виробничого процесу;

4) обсяги виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики в складі загальної будівельної продукції зростали, але змінювались прямо пропорційно зростанню чистого доходу. Зокрема, відмічено орієнтир на скорочення темпів зростання;

5) незважаючи на виробництво та реалізацію будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики на підприємстві були відсутні витрати на інновації в сфері екологізації виробництва, як і на інновації в цілому. Відповідно, окрім витрат собівартості реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, підприємство не здійснювало інших витрат екологічного характеру і не здійснювало інших заходів екологізації;

6) екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) показали, що: негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного; управління відходами ефективне,

але не використовуються інноваційні методи; фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання; рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного; забруднення водних ресурсів відсутнє.

У табл. 2 наведено ідентифікацію рівня розроблення, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр.

Дослідження результатів, що характеризують вказаний напрямок оцінки (табл. 3), дозволяє констатувати наступне: 1) впродовж 2015-2017 рр. у будівельного підприємства ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) відмічається 100% відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії (це стосується стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики); 2) за 2015–2017 рр. підприємство прогнозувало та реалізовувало інтегровану екологічну стратегію, враховується

Таблиця 2

Ідентифікація рівня розробки, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства ПрАТ «НВО «Созидатель» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр.

№ п/п	Оціночний показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	2	3	4	5
1	Відповідність стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства (% реалізації)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)
2	Локальність або інтегрованість екологічних елементів стратегічного управління	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства
3	Характер екологізації (нормативний, інноваційний, змішаний підхід)	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики
4	Залежно від визначення в екологічній стратегії пріоритетності екологічних проблем, пов'язаних з виробництвом будівельної продукції, її експлуатацією	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)
5	Залежно від обґрунтування суміщення (інтеграції) екологічних напрямків з виробничими, організаційними, фінансово-економічними	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія

Джерело: складено за матеріалами [4], табл. 1

Таблиця 3

**Оцінка стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства
ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОСЕССІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр.**

№ п/п	Показник	Значення		
		2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	Загальні економічні показники:			
1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	468915	477435	493471
1.1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.,	259564	264536	273112
1.2	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	373616	393823	413651
1.2.1	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.	209157	215371	225464
1.3	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	95299	83612	79820
1.3.1	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.	50407	49165	47648
1.4	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), %, в т.ч.:	20,32	17,51	16,18
1.4.1	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (рентабельність витрат екологізації), %	19,42	18,59	17,45
2	Показники ефективності використання основних засобів, що використовуються для впровадження екологізації.:			
	частка основних засобів, задіяних в екологізації, %	48,5	47	46
	коефіцієнт оновлення основних засобів даної категорії	0	0	0
	рентабельність основних засобів даної категорії, %	45,795	46,440	47,559
3	Показники ефективності використання нематеріальних активів (технологій), що використовуються для впровадження екологізації.:			
	частка нематеріальних активів, задіяних в екологізації, %	40	38	36
	коефіцієнт оновлення нематеріальних активів даної категорії	0	0	0
	рентабельність нематеріальних активів даної категорії, %	12716,20	14375,73	13561,02
4	Показники виробництва будівельної продукції (обсяги виробництва), в т.ч.:	354119	362050	403224
4.1	Показники виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (обсяги виробництва), тис. грн.	201447	208418	219342
5	Показники інноваційного розвитку (обсяги витрат на інновації), тис. грн., в т.ч.:	0	0	0
5.1	Обсяги витрат на інновації в сфері екологізації виробництва, тис. грн.	0	0	0
6	Екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) (за внутрішньофірмовими даними)	Негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного. Управління відходами ефективно, але не використовуються інноваційні методи		

Продовження табл. 3

№ п/п	Показник	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, +/-	
		у 2016 р. порівняно з 2015 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2016 р. порівняно з 2015 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.
1	2	3	4	5	6
1	Загальні економічні показники:				
1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	8520	16036	1,82	3,36
1.1.1	Показник обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.,	4972	8576	1,92	3,24
1.2	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	20207	19828	5,41	5,03
1.2.1	Собівартість реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.	6214	10093	2,97	4,69
1.3	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), тис. грн., в т.ч.:	-11687	-3792	-12,26	-4,54
1.3.1	Валовий прибуток від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, тис. грн.	-1242	-1517	-2,46	-3,09
1.4	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), %, в т.ч.:	-2,81	-1,34		
1.4.1	Валова рентабельність реалізованої будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (рентабельність витрат екологізації), %	-0,83	-1,14		
2	Показники ефективності використання основних засобів, що використовуються для впровадження екологізації.:				
	частка основних засобів, задіяних в екологізації, %	-1,50	-1,00		
	коефіцієнт оновлення основних засобів даної категорії	0,00	0,00		
	рентабельність основних засобів даної категорії, %	0,64	1,12		
3	Показники ефективності використання нематеріальних активів (технологій), що використовуються для впровадження екологізації.:				
	частка нематеріальних активів, задіяних в екологізації, %	-2,00	-2,00		
	коефіцієнт оновлення нематеріальних активів даної категорії	0,00	0,00		
	рентабельність нематеріальних активів даної категорії, %	1659,54	-814,71		
4	Показники виробництва будівельної продукції (обсяги виробництва), в т.ч.:	7931	41174	2,24	11,37
4.1	Показники виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (обсяги виробництва), тис. грн.	6971	10924	3,46	5,24

1	2	3	4	5	6
5	Показники інноваційного розвитку (обсяги витрат на інновації), тис. грн., в т.ч.:	0	0	0,00	0,00
5.1	Обсяги витрат на інновації в сфері екологізації виробництва, тис. грн.	0	0	0,00	0,00
6	Екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) (за внутрішньофірмовими даними)	Фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання. Рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного. Забруднення водних ресурсів відсутнє.		Фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання. Рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного. Забруднення водних ресурсів відсутнє.	

Джерело: складено за матеріалами [7]

баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства; 3) впродовж трьох років підприємство прогнозувало та впроваджувало змішаний підхід екологізації, дотримувалось екологічних нормативів і здійснювало розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики; 4) на плановому та реалізаційному рівні відмічається комплексна (не тільки формальна, декларативна), реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія.

В табл. 9 представлено оцінку стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр. Згідно з результатами розрахунків (табл. 4) можемо констатувати таке:

1) за 2015–2017 рр. підприємство демонструє зростання обсягів чистого доходу від збуту будівельної продукції. Темпи росту обсягу чистого доходу від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики мають пряму залежність із змінами показника чистого доходу від реалізації будівельної продукції за вказаний період (збільшення у 2015–2016 рр. на 1,92%, у 2016–2017 рр. – на 3,24%).

Категорія будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, в ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) за три роки була представлена житловою будівельною продукцією, яка має характеристики енергозбереження (стіни);

2) висока собівартість реалізації будівельної продукції всіх категорій в 2015–2017 рр. обумовила скорочення валового прибутку, ця ж ситуація стосується валового прибутку від реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики (скорочення у 2015–2016 рр. на 2,46%, у 2016–2017 рр. – на 3,09%). Високі витрати виробництва пов'язані з ростом цін на певні види будівельних матеріалів, в тому числі тих, що використовуються для виробництва продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики. Вказані фактори обумовили скорочення темпів зростання валової рентабельності, яка хоча і є прийнятною, демонструє певне скорочення; 3) за вказаний період зростала рентабельність основних засобів, задіяних у виробництві будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики. При цьому, було відсутнє оновлення цих активів, що, в свою чергу свідчить про ріст їх зносу, який може в перспективі вплинути на погіршення виробничого процесу. Стосовно рентабельності нематеріальних активів слід відмітити її високе значення, але існування тенденцій до скорочення через скорочення валового прибутку;

4) обсяги виробництва будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики в складі загальної будівельної продукції зростали, але змінювались прямо пропорційно зростанню чистого доходу;

5) хоча підприємством і здійснювало виробництво та реалізацію будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, відмічено відсутність витрат на інно-

вації в сфері екологізації виробництва, як і на інновації в цілому. Отже, окрім витрат собівартості реалізації будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики, підприємство не здійснювало інших витрат екологічного характеру і не впроваджувало інших заходів екологізації;

б) екологічні параметри виробництва будівельної продукції (послуг) свідчать, що: негативний вплив на навколишнє природне середовище знаходиться на рівні нижче нормативного; управління відходами ефективне,

але не використовуються інноваційні методи; фактичний рівень від граничного нормативу за забруднюючими атмосферне повітря викидами від вироблення будівельної продукції мав тенденцію до зростання; рівень акустичного впливу від будівельних робіт на житлових територіях зростає, але нижчий нормативного; забруднення водних ресурсів відсутнє.

В табл. 4 наведено ідентифікацію рівня розробки, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства ПрАТ «ІНТЕРКОРН

Таблиця 4

Ідентифікація рівня розробки, відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр.

№ п/п	Оціночний показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	Відповідність стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства (% реалізації)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)	100 % (щодо стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики)
2	Локальність або інтегрованість екологічних елементів стратегічного управління	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства	Інтегрована екологічна стратегія, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства
3	Характер екологізації (нормативний, інноваційний, змішаний підхід)	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики	Змішаний підхід, підприємство дотримується екологічних нормативів і здійснює розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики
4	Залежно від визначення в екологічній стратегії пріоритетності екологічних проблем, пов'язаних з виробництвом будівельної продукції, її експлуатацією	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)	Комплексна екологічна стратегія (не тільки формальна, декларативна)
5	Залежно від обґрунтування суміщення (інтеграції) екологічних напрямків з виробничими, організаційними, фінансово-економічними	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія	Реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія

Джерело: складено за матеріалами [7], даними табл. 4

КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) за 2015–2017 рр. Аналіз результатів, що характеризують вказаний напрямок оцінки (табл. 4), дозволяє констатувати наступне: 1) впродовж 2015–2017 рр. у будівельного підприємства ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ» (м. Дніпро) відмічається 100% відповідності стану прогнозування та впровадження екологічної стратегії (вказане стосується стратегічного управління розробкою, виробництвом, реалізацією будівельної продукції (послуг), що має інноваційно-екологічні характеристики);

2) за 2015–2017 рр. підприємство прогнозувало та реалізовувало інтегровану екологічну стратегію, враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства; 3) за вказаний період підприємство прогнозувало та впроваджувало змішаний підхід екологізації, дотримувалось екологічних нормативів і здійснювало розробку, виробництво та реалізацію частки будівельної продукції, що має інноваційно-екологічні характеристики; 4) на прогнозному та реалізаційному рівні відмічається комплексна (не тільки формальна, декларативна), реалістична, досяжна, якісна екологічна стратегія.

Висновки. Дослідження картини екологізації малих та середніх будівельних підприємств Дніпропетровської області впродовж

2015–2017 рр. показало, що всі вказані суб'єкти галузі дотримуються нормативних вимог щодо негативного впливу на навколишнє природне середовище, цей аспект екологічного управління відповідає як плановим, так і фактичним засадам впровадження стратегії. Виявлено тенденцію, пов'язану із використанням суб'єктами галузі, що декларують та реалізують екологічні аспекти функціонування, інтегрованої екологічної стратегії, в рамках якої враховується баланс економічних, ринкових та екологічних інтересів будівельного підприємства. Тільки середні будівельні підприємства регіону використовують змішаний підхід до екологізації, в межах якого в стратегічній програмі обґрунтовується на рівні напрямів та прогнозних показників, механізму реалізації використання обов'язкових нормативних вимог та норм, інноваційних екологічних рішень за певними сферами управління, в тому числі за певними напрямами виробництва будівельної продукції. Вказане пов'язане з більш високим потенціалом, потужностями вказаних суб'єктів галузі. Аналіз дав змогу встановити, що всі досліджувані підприємства регіону мало уваги приділяють оновленню основних засобів та нематеріальних активів, що зумовлює зростання обсягу негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Список використаних джерел:

1. Білявська Ю.В. Формування та імплементації екологічної політики на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 10. С. 73–77
2. Вахлакова В.В. Інструменти управлінського супроводу екологізації діяльності промислового підприємства. Економіка і регіон. 2016. № 1(56). С. 38–46
3. Ветрова Н.М. Виды и особенности стратегий экологической направленности. Экономика и управление. 2006. № 5. С. 13–17
4. Компания АО «НПО «Созидатель». Дата оновлення: 14.08.2019. <http://sozidatel.dp.ua/rus/about/today> (дата звернення: 14.08.2019)
5. Латишева О.В. Особливості екологічних стратегій сучасних промислових підприємств. Дата оновлення: 06.07.2019. www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76400.doc.htm (дата звернення: 06.07.2019)
6. Попова О.Ю., Герасименко Т.В. Особливості екологічно ініціативної стратегії розвитку промислових підприємств. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 36. С. 37–42
7. ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОЦЕСІНГ ІНДАСТРІ». Дата оновлення: 14.08.2019. <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/110524/165/templ> (дата звернення: 14.08.2019)
8. Светульников М.Г., Смолькин В.П. Экологические стратегии в системе управления организацией. Вестник Самарского государственного экономического университета. 2014. № 1(111). С. 13–16
9. Хобта В.М., Руднева О.Ю. Концептуальні положення регулювання екологічних наслідків діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. № 6. Т. 3. С. 308–310
10. Хумарова Н.И. Экологизация инновационных стратегий снижения отходоёмкости производств. Вісник економічної науки України. 2008. № 2. С. 155–160

References:

1. Biliavska, Yu.V. (2015). Formuvannia ta implementatsii ekolohichnoi polityky na pidprijemstvi [Formation and implementation of environmental policy at the enterprise]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 10, 73–77. [in Ukrainian]

2. Vakhlakova, V.V. (2016). Instrumenty upravlinskoho suprovodu ekolohizatsii diialnosti promyslovoho pidpriemstva [Management tools for greening the activity of an industrial enterprise]. *Ekonomika i rehion*, 1 (56), 38–46. [in Ukrainian]
3. Vetrova, N.M. (2006). Vidy i osobennosti strategiy ekologicheskoy napravlenosti [Types and features of environmental strategies]. *Ekonomika i upravleniye*, 5, 13–17. [in Russia]
4. Kompaniya AO «NPO «Sozidatel» [Company JSC NPO Sozidatel]. Retrieved from: <http://sozidatel.dp.ua/rus/about/today> [in Ukrainian]
5. Latysheva, O.V. Osoblyvosti ekolohichnykh stratehii suchasnykh promyslovykh pidpriemstv [Features of environmental strategies of modern industrial enterprises]. Retrieved from: www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76400.doc.htm [in Ukrainian]
6. Popova, O.Iu., Herasymenko, T.V. (2018). Osoblyvosti ekolohichno initsiatyvnoi stratehii rozvytku promyslovykh pidpriemstv [Peculiarities of ecologically initiative strategy of industrial enterprises development]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu*, 36, 37–42. [in Ukrainian]
7. PrAT «INTERKORN KORN PROSESSINH INDASTRI» [PJSC INTERCORN CORN PROSESSING INDUSTRY]. Retrieved from: <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/110524/165/templ> [in Ukrainian]
8. Svetunkov, M.G., Smolkin, V.P. (2014). Ekologicheskie strategii v sisteme upravleniya organizatsiyei [Environmental strategies in the organization management system]. *Vestnik Samarskogo gosudarstvennogo ekonomicheskogo universiteta*, 1(111), 13–16. [in Russia]
9. Khobta, V.M., Rudnieva, O.Iu. (2009). Kontseptualni polozhennia rehuliuвання ekolohichnykh naslidkiv diialnosti pidpriemstva [Conceptual provisions of regulation of environmental consequences of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 6, 308–310. [in Ukrainian]
10. Khumarova, N.I. (2008). Ekologizatsiya innovatsionnykh strategiy snizheniya otkhodoyemkosti proizvodstv [The greening of innovative strategies to reduce the wastefulness of production]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2, 155–160. [in Ukrainian]